

היהלומן פריץ חוצינר

(מימין, עם אשתו שולה)

איים לרצוח את היהלומן חיים רוזן

(משמאל, עם אשתו שושנה)

אם יעיד אמת במס'הכנסה

שקיבל, ולהעביר את ההפרש לחשבון ב' חו"ל.

היהלומנים משלמים וקונים במומן, ול-פקידי האוצר כמעט שאין אפשרות לדעת אם הצהרתם נכונה. משום כך החליטו הפקידים לקבוע להם ערך-מוסף שרירותי. כאשר יהלומן קונה יהלומי-גלם ב-100 דור, להנחה היא כי כשימכרום לאחר ליטוש, יקבל את מחיריהם-הגלם בתוספת הערך-המור, סך שנקבע, ואת הדולרים בשיעור הערך-המוסף עליו להכניס לאוצר.

בדרך-כלל מקבל היהלומן תמורה השונה מן הערך-המוסף השרירותי, וההפרשים נשארים בכיסו. הדבר מביא לכך שיהלומנים מעוניינים בערך-מוסף נמוך ככל ה-אפשר, כדי שישארו אצלם יותר דולרים. האוצר מתחכם, ונותן תמריצים לכל דולר ערך-מוסף המוכנס לקופתו. הדבר מביא לרצונם של היהלומנים להגדיל את שיעור הערך-המוסף, כדי שיוכלו להכניס את הדולרים לקופת האוצר ולקבל את התמריץ.

כאשר התמריץ יחד עם השער הרישמי דולר, גבוה ממחיר הדולר השחור, מעוניינים היהלומנים להכניס את הדולרים לאוצר כערך מוסף. כאשר שער הדולר השחור גבוה מן התמורה החוקית, רוצים היהלומנים בערך-מוסף נמוך ככל האפשר. כיום, התמורה ממכירת דולרים גבוהה יותר מן התמורה המתקבלת מהכנסת הדולרים לאוצר, ואילו היו הנסיבות תקינות,

שנים רבות. רוזן עשה מיליונים רבים ביי-בוא ובייצוא יהלומים. הוא בעל בית-מיש-רדים ענק מול בית חטורב, ברחוב לינקולן, ונחשב שנים רבות כיריב הנהגת בורסת היהלומים וכלוחם למען ניהול ספרים על-ידי כולם.

רוזן עצמו היה צריך להגיע לבית-הדין-שפט כאשר פקידי-השומה סירבו לקבל את הספרים שניהל כאסמכתה. והעדיפו לקבוע לו שומות לפי התחשיבים המסולפים הקובי-עים לגבי שער היהלומנים. פקידי-השומה עשו זאת בלחץ ראשי היהלומנים, שפתחו מתקדים של יהלומן המצליח למרות ניהול ספרים. רוזן שילם 50 אלף לירות לעורך-הדין מיכאל פירון, וזכה בחביעה שהגיש, הכריח את פקידי-השומה לגבות ממנו מס לפי הספרים שהוא מנהל.

הונאת

הערך-המוסף

יהלומנים קונים יהלומי-גלם בחו"ל, מייבאים אותם ארצה. כאן עוברים הי-לומים עיבוד, מיוצאים לחו"ל במחיר הג-בוה מזה שבו ניקנו. ההפרש בין המחירים נקרא ערך-מוסף, והוא הערך שנוסף ליה-לומים בישראל. כאשר יוצאן של סחורה אחרת כלשהי מייצא אותה, הוא מקבל את התמורה בהעברה בנקאית, ולאוצר יש פיי-

גם לעסקים אחרים, שאינם קשורים ביה-לומים.

נוסף לכל ההטבות הללו מקבלים היהלומנים הטבה נוספת, הנחשפת עתה לראשונה. כאשר עברה בורסת היהלומ-מים לרמת-גן, הסכים ראש העיר המנוח של רמת-גן, שלום קריניצי, לתת להם פטור של חמש שנים ממס-עסקים. ראש-העירייה שבא בעיקבותיו מגדיל לעשות. כל בעל-עסקים בתל-אביב או רמת-גן מש-לם 1000 עד 10,000 לירות לחדר. כל בעל-חדר עולה ברמת-גן משלם לשנה כארנונה כמה מאות לירות.

בורסת היהלומים ברמת-גן משלמת אר-נונה לחדר, לשנה, 150 לירות בלבד! כל-ומר, גדולי העשירים במדינה משלמים פחות מבעל-צריפתן ערוב! ועיריית רמת-גן עוד מבקשת מן האוצר עזרה כספית, כי אין לה כסף!

בגלל ועדת-מועלם אין היהלומנים רוצים להקטין את הערך המוסף. הם רוצים שה-וועדה תשתכנע בחיוניות הענף, אותו יהלומן לבדו מססיד מדי-חודש 80 אלף לירות מקניות דולרים בשוק השחור במחיר של כ-9.80 לירות הדולר, והכנסתם לאוצר כאילו קיבלם תמורת ייצוא. על כל דולר כזה המוכנס לאוצר הוא מקבל כ-8.80 לירות.

אותו יהלומן טוען כי לפחות מחצית הערך-המוסף שייכנסו היהלומנים לאוצר השנה, היינו כ-60 מיליון דולר, ייקנו בשוק השחור בגלל התמורה הנמוכה שהם מקבלים בחו"ל, והערך-המוסף הפיקטיבי הגבוה המוטל עליהם.

היהלומנים חוששים גם, כי הוועדה תוכל לגלות שכל מס'הכנסה ששילמו היהלומ-נים בשנת 1974 היה 24 מיליון לירות בלבד! רק התמריצים שקיבלו מן האוצר באותה שנה עלו פי-כמה על המס ששילמו,

לוחם ענל נכסיו

בבורסת היהלומים יש 400 חדרים. אם כל חדר היה משלם 5000 לירות לשנה במי-קום 150, היה זה נותן הכנסה נוספת של 19.4 מיליון לירות. זהו הסכום שמרוויחים גדולים העשירים במדינה על חשבון עי-ריית רמת-גן.

היהלומנים ממלאים כל אירוע נוצץ במדינה. הם ראשונים במועדוני-ההילה. הם ממלאים את המיסעות. אבל כאשר צריך לתרום למלוכה-המילחמה, הם מוכנים לתת כסף רק תמורת פטור מהצהרות-הון לחמש שנים.

כך היה אחרי מילחמת יום-הכיפורים. עתה הם חוששים מחובת מילוי הצהרות-הון ו-ניהול ספרים. כפי שאמר אחד מהם, מן הגדולים, המוכר עתה את מרבית עסקיו, לכתב העולם הזה: "איני יודע כיצד אסי-ביר את מלאי הפתיחה שלי. איך אתרץ מניין יש לי כל-יכך הרבה כסף ומלאי של סחורות? אולי, אם יכירו לי בהון הקיים בלי שאלות, אסכים לנהל ספרים".

זהו דרישתו של הענף הריחוק ביותר במדינה, המשלם את המיסים המגוחכים ביותר: הלבנות-הון כללית, הכרה בגניבות העבר כרכוש חוקי - תמורת החתיבות להיות ילדים טובים בעתיד.

מס זה ממש מגוחך, והוא אפשרי רק מפני שהיהלומנים לא מנהלים ספרים ומשלמים לפי-תחשיב. התחשיב יוצר מצב שבו יהלומ-נים מייצא 50 מיליון דולר משלם רק כמה אלפי לירות מס.

קיימים יהלומנים רבים שיש להם הסד-רים עוד מתקופת היות מיכאל צור מנכ"ל מישרד-המיסות-התעשייה, והם משלמים רק חלק ממה שקובע התחשיב. היינו קרוב לאפס.

ארנונה לעשירים
כך למשל, בי 1975 נתן בנק ישראל ליהלומנים, למימון הייצוא שלהם, 250 מיליון דולר. היהלומנים שילמו לבנקים תמורת כסף זה ריבית של 6%, אולם הבנ-קים שילמו לבנק ישראל רק 2 אחוזים ריבית. כיוון שהריבית הממוצעת בעולם הייתה 10 אחוזים, הרי בנק ישראל הפסיד על מימון זה 8 אחוזים לפחות. שהם 20 מיליון דולר!

היהלומנים עצמם משתמשים בדולרים שהם מקבלים לא רק למימון הייצוא, אלא בעיצומה של עבודה זו נלקח לשירות-מילואים, וכך נשארו עם מצב שהנושא חייב להיות גמור למועד מסויים ואי-עמי-דה בתאריך זה יגרום לנו נזק כפול. הן מהעובדה שרק העובד עצמו יכול לסיימה, הן שעבודת-מחקר זו תרד לטמיון".

פרויקט טהרה-המידות לא היה קיים בי-אותה תקופה. אלא בדימויו המעוות של מנהל-המכס-ההבלו.

היו היהלומנים לוחצים להקטנת הערך-המוסף הנוכחי, שהוא 24%. אולם, כפי שהתלונן מרה אחד היהלומנים הגדולים,

קוח מלא על תשלומיו ותקבוליו. לפחות לכאורה יש פיקוח, שכן תמיד יכול היצור-אן להצהיר על תמורה קטנה יותר מזו

טופס הארנונה
כך נראה טופס הארנונה הדרושי הנשלח לאחד היהלומנים הגדולים בבית בורסת היהלומים ברמת-גן. ליהלומן 9 חדרי משרד, והוא משלם את הסכום הנדרש ממנו לחודשיים, 233.35 לירות.